

نگاهی به مجموعه مباحث دوران ما

تلاشی برای شناخت بهتر دوران ما و زندگی مؤثر در آن

 تهران، خیابان شریعتی، قلعهک، پ ۱۴۵۸، واحد ۴

 ۲۲۲۶۶۴۴۶ - ۲۲۲۶۶۶۵۰

 www.dorane-ma.ir

۵ دوران ما، چپستی و چرایی

۱۰ ویژگی‌های پایه دوران ما

۱۸ رسانه و صنعت سرگرمی در دوران ما

۳۸ آموزش و پرورش در دوران ما

۴۲ خانه و خانواده در دوران ما

۴۸ علم زندگی در دوران ما

۵۸ جریان‌های دین‌ورزی در دوران ما

دوران ما، چستی و چرایی

این‌گونه عبارات، مضمون سخن مشترک آینده‌پژوهان و دانشمندانی است که در لبه دانش، پژوهش می‌کنند:

آیا تغییر سریع فناوری‌ها و شرایط زندگی، شما را نیز دچار سرگیجه کرده؟! این اول راه است و تحولات عظیم بسیاری در پیش رو خواهید داشت...

آلویس تافلر، آینده‌پژوه و تمدن‌شناس شهیر معاصر در کتاب «آموختن برای فردا» می‌گوید: آشنا نکردن نسل جدید با ویژگی‌های دوران معاصر، به ویژه با ترندها (روندهای پر قدرت پیش رو در آینده) و هم‌چنین اصول آینده‌پژوهی خیانت به آن‌هاست.

مدت‌هاست که دنیا با آثار انقلاب‌های صنعتی و الکترونیک دگرگون شده و فراز و فرودهای گسترده و عمیقی پدیدار گشته است. هر رسانه، هر شبکه و هر پایگاه اینترنتی، آدمی را به یک سو فرامی‌خواند؛ روحیه نقد و نقادی رشد و معنای عقل و عقلانیت نیز تغییر کرده است. بهمن اطلاعات گوناگون بر سر آدمی فرود آمده و به همین میزان نیز انتخاب راه درست برایش مشکل‌تر و گیج‌کننده‌تر شده است. علم تجربی نیز به قدرت رسیده و به جای دین، بر کرسی پاسخ‌گویی به پرسش‌های انسان مدرن نشسته و بدین ترتیب، بخش مهمی از وظایف دین‌ورزی سنتی را بر عهده گرفت و به ادعای فیلسوفان مدرن، جای پای خداوند را بر زمین تنگ کرد.

خوشبختانه، دیگر امروزه کسی تردید ندارد که دنیا به‌گونه‌ای پیچیده شده که هر شهروند هزاره جدید، سخت، نیازمند آشنایی عمیق با دوران و بستر تاریخی خود است. دانشی که فقدان آن، معادل ناکامی و بدبختی در زندگی دنیوی است. گفتگوی زیر در ترسیم نیاز به شناخت دوران ما، نمایش‌گر این نیاز است.

...در جمع برخی اساتید با تجربه و دست اندرکاران کارکشته امر آموزش و پرورش بودم. سخن در بی انگیزگی، تنبلی و بی حالی بخش قابل توجهی از دانش آموزان و نسل جدید بود. افرادی که خونسرانه، به درس و آموزش اهمیت چندانی نمی دهند و بیش تر به دنبال خوشی های رسانه ای هستند. یکی از اساتید، این حالت را ناشی از «تربیت رسانه ای» حاکم بر دوران ما دانست. دیگری آن را اپیدمی، بلکه پاندمی جهانی اعلام کرد. فردی با بیان برخی شواهد و مستندات، اعلام کرد که اگر چنین باشد با توجه به سرعت تحولات و فضای نامهربان عصر جدید، این نسل با سختی های بسیاری در آینده مواجه خواهند شد؛ آنها بدبخت خواهند شد؛ مگر آنکه پدران و مادران بسیار پول دار و مهربانی داشته باشند! دیگری گفت: خوش به حال ما که زودتر به دنیا آمدیم و بار خود را بستیم و درگیر این تحولات پی در پی و گرفتاری های سنگین این عصر و زمانه نشدیم. نفر قبلی گفت: چگونه باید این نسل را از این فضای رخوت و سستی و بی خیالی و عدم جدیت خارج کنیم؟ نگارنده پیشنهاد داد: به آنها «دوران ما» را بشناسانید و خطرات پیش رو را به اطلاع آنها برسانید». نفر اول گفت: مشکل این است که آنها حال شنیدن همین حرف ها را هم ندارند! دیگری خیلی بدبین و عصبانی بود؛ گفت: اگر چنین است چشمشان کور! تا سیلی «دوران ما» را نخورند، بیدار نخواهند شد. این ها، خواب نیستند، خودشان را به خواب زده اند. دیگری گفت: به همین دلیل پیش بینی می شود که متأسفانه، در آینده با سونامی خودکشی و افسردگی و اضطراب و وسواس مواجه شویم. بچه های لوس و نُئری که تاب تحمل سختی ها را ندارند و با شوک های گسترده مواجه خواهند شد! نفر دیگر هم اظهار نظر کرد: حداقل بهتر است فکر بچه های خودمان باشیم که از دست نروند، مردم هم فکر بچه های خودشان باشند! (برگرفته از کتاب مهندسی من)

مجموعه مباحثی که در پیش رو دارید، به دنبال آن است که این مهم را در حد توان خود برآورده سازد. بدین ترتیب، رسالت و بیانیه مأموریت (Mission) این مجموعه عبارت است از: تدوین و ترویج بسته های آموزشی و عملیاتی برای آشنایی نسل جدید با دوران ما با هدف رشد انسان هایی فرهیخته، کارآمد و توانمند برای زندگی بهتر و مؤثرتر.

بسته آموزشی دوران ما

ویژگی‌های پایه دوران ما

					
در جستجوی متهم بزرگ	فرهنگ بدون مرز	اقتصاد بدون مرز	دوران دگرگون شده	آینده یکسان ما	مهندسی من

رسانه و صنعت سرگرمی در دوران ما

					
سرگرمی به رنگ زرد	روح زمان	دنیای قشنگ نو	مهندس مخفی	مدرسه تازه به دوران (ما) رسیده	مهندس تازه به دوران (ما) رسیده

					
شاهدخت خوشبخت	فوتبال، آینده‌ای برای دوران ما	بازی‌های رایانه‌ای مربیان نسل جدید	تزریق سرگرمی	ماساژ پیام ۲	ماساژ پیام ۱

				
تربیت شبکه‌ای	برادر بزرگه داره نکات میکنه!	شلیک، درست وسط پیشانی	زبان بدون مرز زندگی بدون مرز	عشق نامقدس

بسته آموزشی دوران ما

علم زندگی در دوران ما

مأموریتی در ملکوت

ترس زشت، ترس زیبا

آموزش و پرورش در دوران ما

مهندسی مهندسين

پرونده فسفر!

خانه و خانواده در دوران ما

گزارش طوفان

تحليل بر مبنای
مهندسی خانواده نوین

ارمغان فمینیسم

خانواده،
دیروز، امروز، فردا

جریان‌های دین‌ورزی در دوران ما

بهشت زمینی

رمز آیات و روح بینات

بزرگ استراتژیست
دوران

یگانه دوران

آدم خوبه

سه نامزد

دین و کودک

دین قشنگ نو

دین با محوریت
فشنگ

دین با محوریت
سرنگ

دیگر عجیب نیست!

ویژگی‌های پایه دوران ما

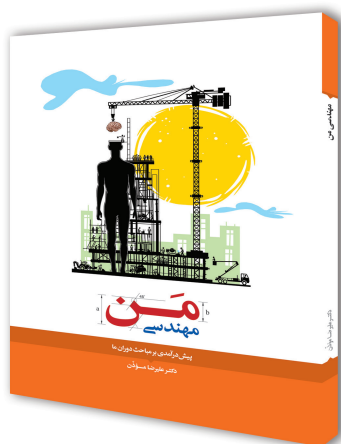
تنها با شناخت پایه‌های بنیادین دوران ما می‌توان درک بهتر و عمیق‌تری نسبت به بستر تاریخی زندگی خود بیابیم. این مختصات و ویژگی‌های پایه عصر جدید چیست؟ تحولات شگرف امروز ما در کجا ریشه دارد؟ کارآمدترین کلیدها برای تحلیل پدیده‌های دوران مدرن کدامند؟

دوران ما متأثر از سه پدیده بزرگ:

۱. انفجار علوم تجربی
۲. اقتصادمحوری و قدرت یافتن شرکت‌ها و اندک‌سالاران اقتصادی در مقابل دولت‌ها
۳. غلبه تفکر اومانیسم در بعد فکری و فلسفی بر اذهان انسان مدرن است. در این قسمت از بسته آموزشی دوران ما، به این موضوعات کلیدی و تأثیر آن‌ها در زندگی ما پرداخته خواهد شد.

مهندسی من	۱۲
آینده یکسان ما	۱۳
دوران دگرگون شده	۱۴
اقتصاد بدون مرز	۱۵
فرهنگ بدون مرز	۱۶
در جستجوی متهم بزرگ	۱۷

مهندسی من

این بحث، پیش‌درآمدی است بر سایر مباحث دوران ما و موضوع آن، «هویت و خودآگاهی» رابطه متقابل آن با شناخت «دوران ما» است. دورانی که با گذشته انسانی ما تفاوت‌های بنیادین یافته و ویژگی مهم آن، تحولات و دگرگونی‌های پرشتاب و گسترده است. ما اینک، دچار «شوک آینده» شده‌ایم. «دوران ما» دورانی است که فردایش با امروز تفاوت بسیار دارد و هر شهروند بیدار این دوران به خوبی دریافته که در این روزگار پرشتاب، فردا زودتر از آنچه انتظارش را داریم، سراغ ما خواهد آمد و شوک‌های بعدی آینده، جدی‌تر خواهد بود. آیا «من» برای مهار و مدیریت هوشمندانه فردا آمادگی لازم را دارم؟ برای زیست مؤثر در این دوران پیچیده، باید آن را خوب شناخت و تبدیل به یک شهروند آگاه در آن شد. **نخستین گام در این مسیر، خودآگاهی و تنظیم رابطه «خود» با «دوران ما» است.** به بیان دیگر، غیر از شناخت دوران ما، شناخت «خود» ما نیز گریزناپذیر است؛ به ویژه آنکه بسیاری «دوران ما» را «عصر بحران هویت» نامیده‌اند. از این رو، پرسش از کیستی من و عوامل گوناگونی که در شکل‌گیری شخصیت آدمی؛ اهمیت دوچندان یافته است. به راستی، مهندسان هویت و شخصیت من کیانند؟ در آینده، چه کسانی خواهند شد؟ ما چه میزان اسیر و زندانی «دوران ما» هستیم؟ و بالاخره، «من» در «مهندسی من» چه نقشی می‌تواند داشته باشد؟ در این بحث، با مفهوم آینده‌پردازی و آینده‌نگری در دنیای امروز و نمونه‌هایی از مهار آینده و تاثیر آن‌ها در مهندسی من آشنا خواهیم شد. کتاب «مهندسی من» پیش‌درآمد و سکوی پرشی است برای شناخت بهتر «دوران ما» و نخستین گام در تنظیم سبک زندگی خویش. این کتاب می‌کوشد نگاه شما را به خود، دنیای اطراف و آینده پیش‌رو بر اساس واقعیت‌های گوناگون، تغییر دهد.

چاپ نخست این کتاب در سال ۱۴۰۰ توسط انتشارات نیستان عرضه شده است.

آینده یکسان ما

نخستین گام در شناخت پدیده‌های «دوران ما»، شناخت کلیدهای تحلیل است. کلیدهای تحلیل مختلفی برای این مهم پیشنهاد شده که در بحث «آینده یکسان ما» به دو مورد از آن‌ها اشاره خواهد شد. در ابتدا، قدرت بازگشایی و تحلیل پدیده‌ها با کمک کلید «دهکده جهانی» و سپس طرح همین مسئله با کلید «یکسان‌اندیشی جهانی» صورت خواهد گرفت. شواهد متعدد و گوناگونی در حوزه‌های مختلف زندگی بشر با این هدف کالبدشکافی خواهد شد. ابعاد یکسان‌سازی در حوزه‌های زیستی، رفتاری و ارزشی، اقتصادی و سیاسی، حقوقی از جمله این موارد خواهند بود. در این میان، نقش رسانه‌ها در ایجاد «سبک زندگی یکسان» و به دنبال آن شکل‌گیری «آینده یکسان ما» نیز تحلیل خواهد شد. آیا واقعاً باید آینده یکسانی را در تمامی ابعاد برای همگان انتظار بکشیم؟ اگر آری، آن آینده چگونه خواهد بود؟ اگر خیر، چه ابعادی از زندگی بشر مدرن در سطح جهانی، یکسان‌سازی بیشتری را تجربه خواهد کرد؟ و در هر دو صورت، آیا آینده، آینده سپید و روشنی خواهد بود؟ در این بحث، سه عامل کلیدی، به عنوان جدی‌ترین عوامل، برای تحلیل بهتر دوران دگرگون شده و پرشتاب ما معرفی می‌شوند که در عمل، ساختار مباحث بعدی مجموعه مباحث «دوران ما» را نیز شکل خواهند داد. این سه عامل عبارتند از:

۱. انفجار علوم تجربی و تاثیر شگرف آن در ابعاد مختلف زندگی بشر که در بحث «دوران دگرگون شده ما» به آن پرداخته خواهد شد.
۲. غلبه تفکرات اومانیستی به ویژه در شکل‌گیری ابعاد فلسفی و فرهنگی دنیای مدرن. این موضوع در بحث «فرهنگ بدون مرز» پیگیری می‌شود.
۳. غلبه معادلات اقتصادی بر سایر پدیده‌های دیگر، هم‌زمان با قدرت یافتن شرکت‌ها در مقابل دولت‌ها و تشکیل ابرسرمایه‌داری جهانی. این پدیده در بحث «اقتصاد بدون مرز» مورد شناسایی قرار خواهد گرفت.

دوران دگرگون شده

«دوران ما» دوران زندگی در نقطه عطف تاریخ است. بارها بیان شده که «دوران ما» دوران دگرگونی‌های عظیم و تغییرات شگرف است. «دوران ما» دوران «شوک آینده» است. چه شواهدی بر این مهم وجود دارد و ریشه‌ها و عوامل و تأثیرات آن چیست؟ شناخت آثار انفجار علم در عصر جدید و موتورهای توفنده علمی آن، به ما این امکان را می‌دهد که در مهندسی زندگی خود بتوانیم با بینش بهتر و بصیرت بیشتری اقدام کنیم. این مطالب، به بهانه بررسی ایده‌های آلوین تافلر در نظریه «موج سوم» به بررسی گذاشته خواهد شد. بررسی تأثیرات انقلاب صنعتی در زندگی بشر با هدف بهره‌گیری از تجربیات آن در عصر انقلاب الکترونیک، اهمیت «فناوری اطلاعات» و «فناوری زیستی» و «فناوری نانو» در تحول تمدنی پیش روی بشر، خطرات ناشی از مهندسی‌های نوین علمی در کلام فرهیختگان جهانی از جمله موارد موجود در این بحث است. بررسی تأثیرات موج سوم تافلر در ابعاد فرهنگی، اجتماعی و شخصیتی نسل جدید و شکاف تمدنی میان نسل‌ها، نقش مهمی در شناخت «دوران ما» دارد.

اقتصاد بدون مرز

اگر زمانی حکومت‌ها یا مکاتب فکری، بازیگر اصلی یک دوره زمانی بودند، اینک این «اقتصاد» است که آشکار یا پنهان بر اریکه قدرت نشسته است. شناخت این عصر و زمانه، بدون شناخت بازیگر نقش اول آن، غیر ممکن خواهد بود. این بحث می‌کوشد نقش «اقتصاد بدون مرز» را با زندگی و آینده ما روشن کند و در این رهگذر، به موضوعاتی از این قبیل خواهد پرداخت:

- ♦ ارتباط میان «اقتصاد بدون مرز» و پدیده بی‌سابقه «جهانی‌سازی» و «شرکت محوری»
- ♦ تأثیرات پدیده مهم جایگزینی قدرت از دولت‌ها به شرکت‌ها در «دوران ما» و نقش اقتصاد در مهندسی‌های اجتماعی جهانی.
- ♦ بررسی پدیده بزرگ شکاف عمیق طبقاتی و اقتصادی و فاصله عمیق فقر و غنا و به تعبیر مانوئل کاستلز، سیاه‌چاله‌های جهانی و آثار بزرگ ناشی از آن.
- ♦ نقد و بررسی نظرات میلتن فریدمن و فریدریش فون هایک، برندگان جایزه نوبل اقتصاد در موضوع «اقتصاد حرص محور» و «اخلاق اقتصادی مدرن» و تأثیر آن در مهندسی‌های عظیم «دوران ما».
- ♦ نگاهی به اقتصاد آسمانی و تفاوت‌های آن با پارادیم‌های اقتصادی حاکم بر جهان امروز.
- ♦ رابطه اقتصاد و مصرف با رسانه، نمایانگر یک مضمون بزرگ رسانه‌ای در فضای آموزش سواد رسانه‌ای.
- ♦ نقد و بررسی مستند سینمایی «شرکت‌های چند ملیتی»، برترین فیلم مستند سال ۲۰۰۴ و برخی آثار نمایشی دیگر با این هدف.

فرهنگ بدون مرز

در این بحث، ایده «پایان تاریخ و آخرین انسان» اثر معروف «فرانسیس فوکویاما» مبنای تحلیل خواهد بود. این ایده، به مانند بسیاری از تحلیل‌های مشابه، با مبنا قرار دادن «اومانیزم» می‌کوشد آینده بشر را پیش‌بینی کند.

- ♦ این گونه تحلیل‌ها، آینده بشر را چگونه پیش‌بینی کرده‌اند؟ به بیان دیگر، اگر قرار باشد مهندسی‌های فرهنگی اجتماعی جهانی، نهایتاً به یک الگو منتهی شود، این الگوی انسانی چگونه خواهد بود؟
- ♦ آخرین انسان چه سیمایی دارد و در آخرین برگ کتاب تاریخ چه درج خواهد شد؟
- ♦ به ویژه، «فرهنگ» و «تمدن» در این تحلیل، چه معنایی خواهند یافت؟
- ♦ «اومانیزم» و آثار شگرف آن در ساختار اندیشه انسان مدرن چیست؟
- ♦ «عدالت» در ساختار سیاسی فرهنگی «دنیای بدون مرز» چه جایگاهی خواهد داشت؟
- ♦ و بالاخره، آیا آینده روشنی در انتظار بشر خواهد بود؟

در جستجوی متهم بزرگ

«تئوری توطئه» در «دوران ما» و به ویژه جامعه ما، طرفداران و مخالفان پرشوری دارد. این نگاه، با توجه به ویژگی‌های دنیای امروز، وجود گروه‌های برنامه‌ریز و قدرت طلب پنهان را قطعی می‌داند و بیش از هر چیز، انگشت اتهام را به سوی «یهود و صهیونیسم جهانی» نشانه می‌گیرد. آیا چنین است؟! برخی این ایده را اصلی‌ترین، مهم‌ترین و گریزناپذیرترین تحلیل برای شناخت دوران ما می‌دانند و برخی دیگر آن را تنها یک مالیخولیای فکری قلمداد می‌کنند. حق با کیست؟ به هر شکل، این پدیده نیز یکی از ویژگی‌های جالب دوران ماست که به بهانه تحلیل نسبی آن، می‌توان «دوران ما» را بهتر شناخت و پروتکل‌های حاکم بر مهندسی‌های اجتماعی این عصر را شناسایی کرد.

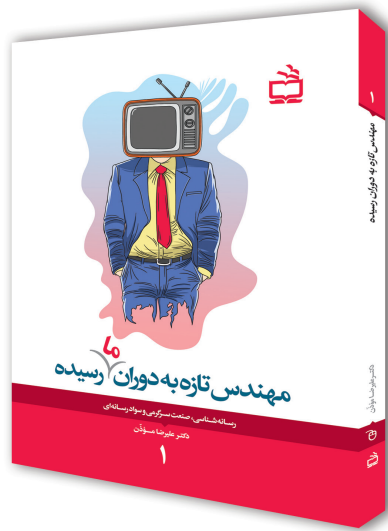

رسانه و صنعت سرگرمی در دوران ما

میزان و ارزش اطلاعاتی که نیویورک تایمز، فقط در طول یک هفته به خواننده خود می‌دهد، معادل کل اطلاعاتی است که یک شهروند قرن ۱۸ میلادی، در طول عمرش به دست می‌آورده است. سال ۲۰۱۱، میزان اطلاعات دریافتی یک فرد در هر روز، پنج برابر اطلاعاتی بود که به صورت روزانه در سال ۱۹۸۶ دریافت می‌کرده است. امروزه، به صورت متوسط در هر روز، آن هم فقط در زمان‌های فراغت و استراحت، معادل ۱۰۰ هزار کلمه مقابل چشم و گوش ما قرار می‌گیرد... با احتساب تصاویر و کلیپ‌های ویدئو و فیلم، هر کدام از ما روزانه با ۳۴ گیگابایت اطلاعات مواجه می‌شویم و این، همه به مدد انواع رسانه‌ها در دوران ماست. ما در عصر اشباع اطلاعاتی زندگی می‌کنیم و مگر می‌شود در این دوران با این ویژگی‌ها زیست و رسانه را نشناخت. رسانه‌ها می‌کوشند امیال و باورهای را کنترل و هویت ما را بسازند. رسانه، از بزرگترین بازیگران دوران ما است و تربیت رسانه‌ای، بخش مهمی از شخصیت انسان مدرن را شکل می‌دهد. از همین رو، فراگیری سواد رسانه‌ای و دانش مغالطات، به عنوان یک سواد پایه برای همه شهروندان دنیای جدید، ضروری دانسته شده است. این بخش از سلسله مباحث دوران ما در قالب آموزش سواد رسانه‌ای به این مهم می‌پردازد.

مهندس تازه به دوران (ما) رسیده	۲۰
مدّرس تازه به دوران (ما) رسیده	۲۱
مهندسی مخفی	۲۲
دنیای قشنگ نو	۲۳
روح زمان	۲۴
سرگرمی به رنگ زرد	۲۵
ماساژ پیام ۱	۲۶
ماساژ پیام ۲	۲۷
تزریق سرگرمی	۲۸
زبان بدون مرز - زندگی بدون مرز	۲۹
فوتبال، آینه‌ای برای دوران ما	۳۰
شاهدخت خوشبخت	۳۱
برادر بزرگه داره نگات میکنه!	۳۲
شلیک، درست وسط پیشانی	۳۳
تربیت شبکه‌ای	۳۴
بازی‌های رایانه‌ای، معلمین نسل جدید	۳۵
عشق نا مقدس	۳۶

مهندس تازه به دوران (ما) رسیده

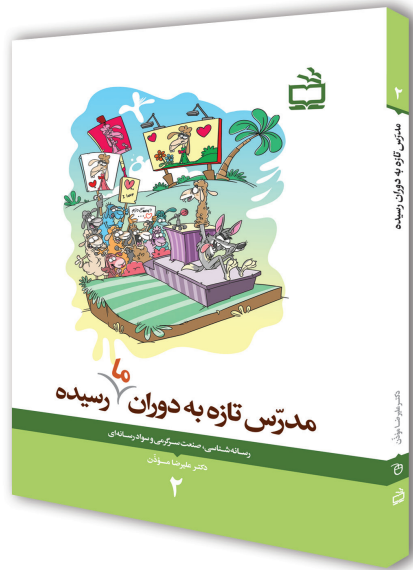

امروزه، «سواد رسانه‌ای»، دانشی است که کشورهای مختلف به دنبال نهادینه‌سازی آن در میان مردم خود هستند. مجموعه مباحث «دوران ما» نیز چنین رسالتی را برای خود در نظر دارد. این بحث، مقدمه و نخستین گام برای ورود به مرزهای این دانش جدید و راهبردی است. شناخت تحلیلی رسانه (رسانه‌شناسی) فارغ از نوع و ابزارهای آن و تأثیرات گسترده آن در هویت بخشی انسان‌های عصر جدید، موضوع اصلی این بحث است. علاوه بر این، با تحلیل «چرایی نیاز به سواد رسانه‌ای»، زمینه مناسب برای رسیدن به «چیستی سواد رسانه‌ای» و تعریف مناسب و دقیق آن آماده می‌شود.

تأثیر رسانه در سبک زندگی و مهندسی سرنوشت آدمی، صنعتی شدن اقناع در دوران ما (صنعت رسانه) و اشباع اطلاعاتی ناشی از آن، ابعاد تأثیرگذاری گسترده رسانه و اقتدار آن در معادلات دوران ما، کارکردهای مختلف رسانه در عصر جدید و به ویژه نقش آن در نظارت بر اصحاب قدرت و حفظ دموکراسی از جمله مواردی است که در این کتاب بدان پرداخته شده است. از سوی دیگر، میزان تأثیرگذاری رسانه‌ها در مدیریت توده‌های گسترده آدمیان، به گونه‌ای بوده که بسیاری از فرهیختگان و کارشناسان را به شدت نگران کرده؛ آن‌ها این اقناع صنعتی را اقناعی دلهره‌آور می‌دانند و دلایل مختلفی را در این زمینه اقامه می‌کنند. جنگ نرم و قدرت نرم از جمله موارد مرتبط با رسانه‌ها در دوران ما است که ضرورت آشنایی و آمادگی را برای ملل مختلف توجیه‌پذیر می‌کند.

چاپ نخست این کتاب، در سال ۱۴۰۰ توسط انتشارات مدرسه عرضه شده است.

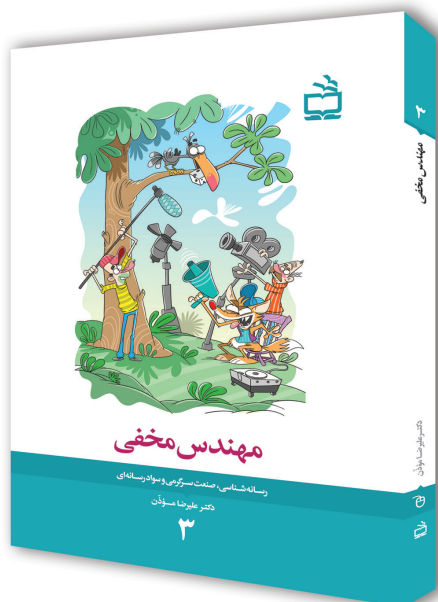
مدتس تازه به دوران (ما) رسیده

این بحث، با مروری بر مفاهیم بیان شده در کتاب «مهندس تازه به دوران رسیده» با گذرا از چرایی نیاز به سواد رسانه‌ای به «چیستی» آن می‌پردازد. تحول معنای سواد و سوادآموزی در دوران ما و به دنبال آن، ضرورت فراگیری دانش و مهارت جدیدی به عنوان «سواد رسانه‌ای» و بالاخره چیستی و تعریف و شناخت اجزای این دانش، بخش اول این بحث را شکل داده‌اند.

معرفی پنج پرسش کلیدی ورود به فضای سواد رسانه‌ای از جمله مباحث مهم این کتاب است. در ادامه، با بیان انواع مثال‌ها و تمرین‌ها (تصاویر و فیلم و متن و...) به معرفی ساختار منطقی و مناسب سواد رسانه‌ای و هم چنین اجزاء و سیلابس‌های آن پرداخته شده است. تلاش بر این بوده که این کتاب به تنهایی، نماد و نمونه‌ای از آموزش سواد رسانه‌ای در ابعاد کوچک باشد.

چاپ نخست این کتاب در سال ۱۴۰۰ توسط انتشارات مدرسه عرضه شده است.

مهندس مخفی

پس از آشنایی با قدرت و کارکردهای گسترده رسانه و هم‌چنین شناخت ساختار سواد رسانه‌ای به عنوان دانش مورد نیاز در عصر اشباع اطلاعاتی، در این کتاب به تحلیل پرسش اول و پنجم از مجموعه پرسش‌های پنجگانه کلیدی رایج در آموزش سواد رسانه‌ای پرداخته خواهد شد. در پرسش نخست، یعنی «چه کسی این پیام را فرستاده؟»، موضوع و اهمیت فرستنده‌شناسی در تحلیل هوشمندانه پیام مورد تحلیل واقع خواهد شد. هم‌چنین در پرسش پنجم، یعنی «چرا این پیام فرستاده شده است؟» مورد واکاوی قرار خواهد گرفت. روشن است که پاسخ این پرسش، هدف نهایی هر تحلیل در سواد رسانه‌ای است.

اقتصاد توجه، مهندسی غفلت، پدیده بی‌طرفی و بی‌سانسوری، تأثیر فضا، زمان و مکان ارسال پیام در تحلیل آن، انحصار رسانه، آشنایی با فضای حاکم بر تولیدکنندگان بزرگ آثار رسانه‌ای و انگیزه‌های ایشان... از جمله موارد مهم در آموزش رسانه‌ای است که در تحلیل دو پرسش کلیدی فوق مورد توجه قرار گرفته است.

چاپ نخست این کتاب، در سال ۱۴۰۰ توسط انتشارات مدرسه عرضه شده است.

دنیای قشنگ نو

«دنیای قشنگ نو» نام رمان معروف آلدوس هاکسلی است. آیا «دوران ما» نمادی از این دنیای قشنگ است یا آن که بیشتر به جهان مورد نظر جورج اورول در رمان «۱۹۸۴» جورج اورول شبیه است؟ این بحث، با مقایسه میان این دو دیدگاه و بررسی نتایج آن به تحلیل موارد زیر می‌پردازد:

- ♦ مهندسی‌های کلان و فراگیر اجتماعی در دوران ما، در عمل چه عناصری را از این دو دنیا و با چه شکلی اعمال کرده‌اند؟
- ♦ انسان مدرن در دنیای امروز نوعاً چه شخصیتی دارد و به دنبال چیست؛ گمشده‌اش کدام است و چه تفاوت‌هایی با انسان سنتی دارد؟
- ♦ دین‌ورزی و خانواده و تربیت در این دو نظام چگونه تصویر شده‌اند و در دنیای ما چه شکلی یافته‌اند؟
- ♦ دنیای قشنگ نو، چه تکنیک‌های اقناعی را برای مهندسی‌های اجتماعی مورد نظرش پیشنهاد می‌کند؟
- ♦ مهندسی غفلت بر اساس ایده «مهندسی رضایت» پدر روابط عمومی، ادوارد برنایز چیست و چه ارتباطی با «دوران ما» دارد؟ آیا دوران ما، دوران انسان‌های سرگرم و بی‌تفاوت است؟
- ♦ آیا می‌توان ادعا کرد که «مهندسی غفلت مبتنی بر تکثیر لذت» یکی از مضامین بزرگ تولیدات رسانه‌ای در دوران ماست که فراگیری «سواد رسانه‌ای» بدون توجه عمیق به آن ناممکن است؟
- ♦ چه تکنیک‌های اقناعی و چه ارزش‌هایی (دو پرسش از پرسش‌های پنجگانه کلیدی سواد رسانه‌ای) در جهت اعمال اهداف «دنیای قشنگ نو» در آثار رسانه‌ای امروز، مورد استفاده قرار می‌گیرد؟

روح زمان

در این بحث با تحلیل گزیده‌ای از فیلم «سیمون» اثر شرکت تایم وارنر می‌کوشیم به پاسخ پرسش‌های زیر نزدیک شویم:

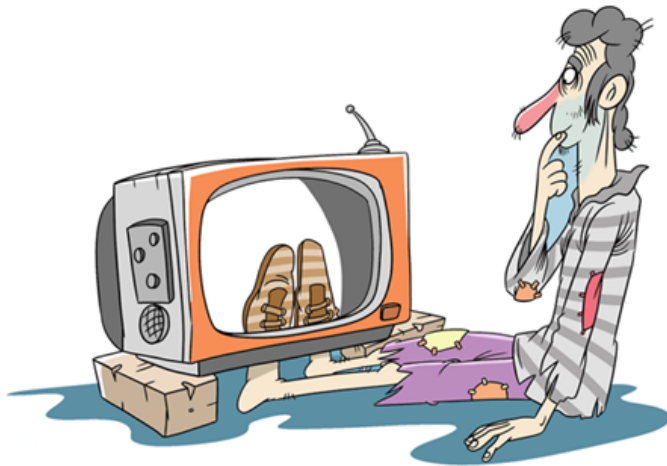
- ♦ ترسیم معنای لغوی و اصطلاحی «روح زمان» در ادبیات امروز جهان چیست و اهمیت و جایگاه اصطلاح «روح زمان» از منظر گوگل و سایر موتورهای جستجو کدام است؟
- ♦ شناخت «دوران ما» بدون شناخت روح حاکم بر این دوران، شناختی ناقص خواهد بود؛ «روح زمان» ما چیست؟ چگونه می‌توان در جستجوی این روح برآمد؟
- ♦ آیا دوران ما مصداقی از یک «دنیای قشنگ نو» است؟ چه شواهدی بر این امر وجود دارد؟
- ♦ چه مصداقی برای گذشتن انسان مدرن، «عصر غفلت» و رسیدن به «عصر تغافل» وجود دارد؟
- ♦ آیا «بت‌های مصرف» در «دوران ما» جایگزین «بت‌های تولید» شده‌اند؟
- ♦ پدیده تکرار مکررات و تولید «شبه ماجرا» در آثار رسانه‌ای چه آثاری به دنبال دارد؟
- ♦ چه رابطه‌ای میان «خوش‌گذرانی» و «خوشبختی» در «دوران ما» وجود دارد؟
- ♦ نقش رسانه‌ها در این میان چیست و این بحث، چگونه به ارتقای «سواد رسانه‌ای» شهروندان یاری می‌رساند؟
- ♦ چه تکنیک‌های اقناعی و چه ارزش‌هایی (دو پرسش از پرسش‌های پنجگانه کلیدی سواد رسانه‌ای) در جهت اعمال اهداف «دنیای قشنگ نو» در آثار رسانه‌ای امروز، مورد استفاده قرار می‌گیرد؟

سرگرمی به رنگ زرد

به دنبال طرح مسئله نیاز به ایجاد سواد رسانه‌ای، نقد و بررسی صنعت سرگرمی به عنوان یکی از قوی‌ترین و جدی‌ترین مهندسان عصر جدید، ضروری است. از همین رو، یک پدیده رسانه‌ای و اجتماعی مهم و فراگیر، یعنی «اطلاعات زرد» در این بحث، مورد بررسی قرار می‌گیرد. این تعبیر، توسعه یافته مفهوم «روزنامه‌نگاری زرد» است و نتیجه آن اضافه بار اطلاعاتی زیاد روی ذهن نسل امروز خواهد بود. این اطلاعات مصداقی است از تعبیر تاریخی آلدوس هاکسلی، با این مضمون که «آن قدر اطلاعات بی‌فایده به ما بدهند که جا برای اطلاعات اساسی باقی نماند!» تنقلات اطلاعاتی، به جای خوراک مغذی روح از طریق طرح‌بت‌های مصرف و جایگزینی با بت‌های تولید، بخش عمده‌ای از فضای رسانه‌ای «دوران ما» و در نتیجه سبک زندگی این عصر را شکل داده‌اند. تشریح فرآیند حرکت از «اطلاعات زرد» به «زندگی زرد» پیام مهم این بحث است. توصیه می‌شود سه گانه «دنیای قشنگ نو»، «روح زمان» و «سرگرمی به رنگ زرد» با هم دیده شوند تا بخش قابل توجهی از مضامین رسانه‌ای در دنیای امروز شناخته شود و به دنبال آن نیز نگاهی عمیق‌تر به «دوران ما» شکل گیرد.

ماساژ پیام

پرسش دوم از مجموع پنج پرسش کلیدی سواد رسانه‌ای به دنبال آن است که در «ارسال این پیام، چه تکنیک خلاقانه‌ای به کار گرفته شده است تا توجه مخاطب را جلب کند؟ (آشنایی با تکنیک‌های اقناعی)» به بیان دیگر، شناخت تکنیک‌های اقناعی و مغالطات، بخش مهمی از آموزه‌های «سواد رسانه‌ای انتقادی» است. این بحث، عهده‌دار این مهم است و تکنیک‌های فراگیر و مهم را مورد تحلیل قرار می‌دهد و در بحث «ماساژ پیام ۲» تکنیک‌های سطح بعدی معرفی می‌شوند.

هرکس که نیازمند خلق پیام مؤثر است، نیازمند این بحث نیز خواهد بود. انسان، موجودی است اجتماعی و این عبارت، یعنی هر انسان نیازمند آشنایی با تکنیک‌های اقناعی است. از سوی دیگر، آشنایی با ترفندهای القای مؤثر یک پیام باعث خواهد شد، فرد در مقام این تکنیک‌ها بی‌دفاع رها نشود و ناآگاهانه، تحت تأثیر پیام‌های مختلف قرار نگیرد. این مهم، در عمل، بخش حساسی از آگاهی بخشی و مقاومت‌سازی در مقابل پدیده‌های منفی رسانه‌ها را تدارک می‌بیند.

ماساژ پیام ۲

این بحث، در واقع جلد دوم از مجموعه‌ای است که عهده‌دار آموزش تکنیک‌های اقناعی و مغالطات در آثار رسانه‌ای است. ابرتکنیک‌ها در جلد نخست، با عنوان «ماساژ پیام ۱» ارائه شد و بخش دیگری از این موارد؛ در این بحث مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

تزریق سرگرمی

رسانه، ابزار پیام است یا خود پیام؟ این پرسش مارشال مک لوهان پدر علم ارتباطات، و مبدع مفهوم «سواد رسانه‌ای» است. نیل پستمن، استاد دانشگاه نیویورک معتقد است حداقل در مورد تلویزیون، پاسخ این است که تلویزیون بر روی پیام، اثر خاص خود را گذاشته و رنگ و بوی سرگرمی به آن می‌دهد. به بیان دیگر ذات تلویزیون برای ارائه محصولات رسانه‌ای سرگرم‌کننده، مناسب‌تر است و مخاطبان بیش از هر چیز برای سرگرم شدن به تلویزیون مراجعه می‌کنند. در این بحث، به تزریق سرگرمی به موضوعات مختلفی چون «دین» و «خبر» در فضای تولیدات رسانه‌ای خواهیم پرداخت و به دنبال آن به مناسبت نیز، در موضوع «سینمای دینی» مطالبی ارائه خواهد شد. اگر این مضمون را قبول کنیم، باید برای هر پیام، ابزار مناسب آن را پیش‌بینی کنیم. رسانه‌شناسی و شناخت ابزارهای رسانه‌ای، یکی از پرسش‌های پنجگانه سواد رسانه‌ای است که در این بحث به آن پرداخته خواهد شد.

زبان بدون مرز- زندگی بدون مرز

این بحث، تمرینی برای درک بهتر آموزه‌های سواد رسانه‌ای است و پنج پرسش کلیدی آن را در بسترایچ‌ترین کتب آموزش زبان انگلیسی در جهان تحلیل می‌کند. موارد دیگری نیز از این رهگذر مورد بررسی قرار می‌گیرند که عبارتند از:

- ♦ بررسی نحوه آموزش غیرمستقیم سبک زندگی.
- ♦ بررسی رابطه سبک زندگی و دین و یا سبک زندگی به مثابه دین و تحلیل آن در این کتب.
- ♦ تعقیب شاخصه‌های فرهنگ اومانیستی و ترسیم دنیای قشنگ نوآلدوس هاکسلی در این قالب.
- ♦ اشاره‌ای به روند پرشتاب مرگ زبان‌ها و یکسان‌شدن زبان در راستای نوعی یکسان‌اندیشی جهانی.

فوتبال، آینده‌ای برای دوران ما

فوتبال، به حق یکی از پدیده‌های جالب و بی‌نظیر دوران ماست. فوتبال، رسانه‌ای‌ترین پیام دوران ماست. فوتبال آن قدر مهم است که می‌توان مدعی شد با شناخت ابعاد مختلف فرافوتبال در این دوران، می‌توان به بینش مناسبی در شناخت «دوران ما» نیز دست یافت؛ پس فوتبال آینده‌ای مناسب برای دیدن «دوران ما» خواهد بود. در این بحث هم چنین فوتبال به عنوان یک پدیده رسانه‌ای مورد تحلیل قرار خواهد گرفت و پیام‌های آشکار و پنهان آن ترسیم خواهند شد تا تمرینی مفید برای آموزش سواد رسانه‌ای باشد. موارد دیگری نیز از این رهگذر مورد بررسی قرار می‌گیرند که عبارتند از:

- ◆ بررسی کارکردهای مثبت و منفی فوتبال در «دوران ما».
- ◆ بررسی مثلث طلایی قدرت (پول + نفوذ + غفلت) در پدیده فوتبال.
- ◆ ارتباط وثیق جهانی سازی و فوتبال.
- ◆ رابطه صنعت سرگرمی، اقتصاد، شرکت‌ها، مافیایها، سیاست و... با فوتبال.
- ◆ بررسی تحلیل‌های جامعه‌شناسانه و روان‌شناسانه از فوتبال.
- ◆ تحلیلی بر رابطه سکولاریسم و فوتبال و کارکردهای دین‌ورزانه آن!
- ◆ فوتبال آینده‌ای مناسب برای ترسیم تعامل با دنیای جدید در امر هدایت و مدیریت زندگی.

شاهدخت خوشبخت

رسانه (ابزارهای ارسال پیام) منحصر به رسانه‌های تصویری و مکتوب نیستند؛ از جمله برای برخی اسباب بازی‌های فراگیر، از جمله پر فروش‌ترین عروسک در سطح جهان، یعنی «باربی» نیز می‌توان جایگاه رسانه‌ای قائل شد. این بحث نیز نوعی تمرین و آموزش سواد رسانه‌ای با هدف بالا بردن قدرت تحلیل و شناخت «دوران ما» از رهگذر بررسی «باربی» است. موارد دیگری نیز از این رهگذر مورد بررسی قرار می‌گیرند که عبارتند از:

- ♦ شناخت و اهمیت بازی و اسباب بازی و عروسک.
- ♦ رابطه باربی با مثلث طلایی قدرت در صنعت سرگرمی.
- ♦ جنگ عروسک‌ها در «دوران ما» و تحلیل تکنیک‌های اختصاصی تاثیر و نفوذ باربی در مخاطبان.
- ♦ درس بزرگ در تفسیر خوشبختی به عنوان یک پیام رسانه‌ای باربی و تبیین فلسفه زندگی برای باربی‌ها در «دوران ما».

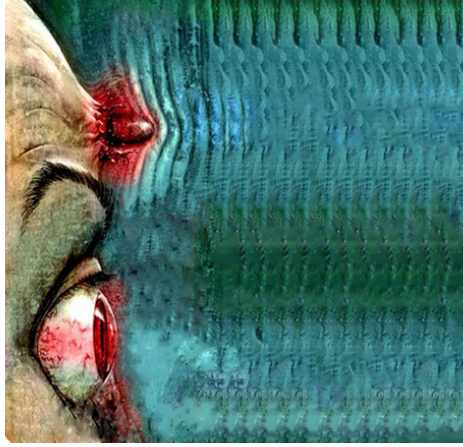
برادر بزرگه داره نگات می‌کنه!

پیشتر در دو بحث «روح زمان» و «سرگرمی به رنگ زرد» به ارائه شواهد و مصادیقی از دنیای امروز در جهت تثبیت ایده‌های آلدوس هاکسلی در رمان دنیای قشنگ نو برآمدیم. اینک در این بحث، به شواهدی که نشان می‌دهد «دوران ما» به برخی شاخصه‌های وحشتناک رمان ۱۹۸۴ جورج اورول نیز رسیده، خواهیم پرداخت. موارد دیگری نیز از این رهگذر مورد بررسی قرار می‌گیرند که عبارتند از:

- ♦ بررسی ابعاد نظارت و کنترل از راه دور انسان‌های عصر جدید و حذف و کم‌رنگ شده حریم خصوصی در پدیده‌های مختلف تکنولوژیک.
- ♦ پافشاری بر ضرورت شناخت روی دوم سکه در فناوری‌های جدید از جمله تلفن همراه و کارت اعتباری و...
- ♦ آشنایی با برخی ابعاد مهم دو پدیده بزرگ «دوران ما»، یعنی گوگل و فیس‌بوک، به نمایندگی از موتورهای جستجو و شبکه‌های اجتماعی.
- ♦ آشنایی با شبکه اشلون و تحلیل دو فیلم هالیوودی مرتبط با آن در جهت ایجاد و تمرین سواد رسانه‌ای محتوایی.
- ♦ ایجاد تعادل نسبت به علوم تجربی و فناوری در جهت جلوگیری از شیفتگی افراطی در مقابل آن‌ها.
- ♦ بیان عصر کنترل و عریانی خبر و جهان شیشه‌ای و مزایا و معایب آن.
- ♦ اشاره‌ای دیگر به بحث تئوری توطئه و یا توهم آن.
- ♦ اشاره‌ای به بحث تئوری توطئه و یا توهم آن.

شلیک، درست وسط پیشانی

شناخت بهتر صنعت سرگرمی، به عنوان یکی از مؤثرترین و جدی‌ترین ابزارهای مهندسی اجتماعی در عصر جدید، ضروری است. از همین رو دو صنعت سرگرمی غیر رسانه‌ای که در مهندسی غفلت در دوران ما نقش بسزایی دارند، در این بحث به بررسی گذاشته شده و از دریچه آن‌ها به «دوران ما» نگریسته می‌شود. این دو صنعت عبارتند از: صنعت مواد مخدر و روان‌گردان و صنعت مشروبات الکلی. موارد دیگری نیز از این رهگذر مورد بررسی قرار می‌گیرند که عبارتند از:

- ♦ رابطه این دو صنعت با مثلث طلایی قدرت (پول و نفوذ و غفلت).
- ♦ تأکیدی مجدد بر اصل بزرگ و کلید تحلیل «دوران ما» (هر چیزی را که می‌توان، باید فروخت).

در صورتی که این بحث بعد از مطالعه کتاب «بزرگ استراتژیست دوران» طرح گردد، جلوه خاصی در شناخت جبهه جنگ غفلت و عبور به مرز تغافل خود ساخته خواهد بود.

تربیت شبکه‌ای

همچنان به دنبال پاسخ به این پرسش هستیم که «**رسانه خود پیام است یا ابزار پیام؟**». آیا رسانه در دوران ما، تربیت خاصی را بر مخاطبان خود تحمیل می‌کند؟ آیا مثلاً اینترنت ابزار پیام است یا خود پیام و اگر اینترنت یا شبکه‌های اجتماعی خود پیام است، پیام آن چیست؛ و تأثیرش در تربیت انسانی و هویتی نسل جدید کدام است؟ در این بحث، به مواردی از این قبیل پرداخته خواهد شد:

- ♦ آیا وبگردی و ریزخوانی و جزء خوانی در این فضا، در شکل‌دهی خواسته یا ناخواسته شخصیت انسان مدرن مؤثر است؟
- ♦ تأثیرات تربیتی نهیلیستی و حذف تفکر سلسله‌مراتبی در فضای کاری اینترنت برای وبگردان چه میزان جدی است؟
- ♦ آیا تربیت شبکه‌ای رابطه‌ای با کم شدن تمرکز و تفکر و تحقق عصر گسیختگی دارد؟
- ♦ مصادیق «توهم دانایی» یا «جذابیت نادانی» چیست؟
- ♦ رشد ناشکیبایی و ایجاد فرهنگ سه خطی در تربیت شبکه‌ای چگونه شکل گرفته است؟
- ♦ پدیده‌های چون «هویت چهل تکه»، «پلورالیسم عملی» و «بیماری سخت حیرت» در رابطه با تربیت شبکه‌ای چگونه تحلیل می‌شوند؟
- ♦ نمایشی شدن زندگی در دوران ما چه معنایی دارد؟

بازی‌های رایانه‌ای، معلمین نسل جدید

رسانه (ابزارهای ارسال پیام) منحصر به رسانه‌های تصویری و مکتوب نیستند؛ از جمله برای برخی اسباب بازی‌های فراگیر، از جمله بازی‌های رایانه‌ای نیز می‌توان جایگاه رسانه‌ای قائل شد. در این بحث به این بازی‌ها به عنوان بخشی از «ابزار پیام شناسی» در منظومه سواد رسانه‌ای پرداخته خواهد شد. در آموزش سواد رسانه‌ای باید مضامین فراگیر رسانه‌ای نیز مورد تحلیل قرار گیرد که برای این بحث، تحلیل مضمون «خشونت» برگزیده شده است.

عشق نامقدس

در ادامه روند مضمون‌شناسی در مجموعه آموزش‌های سواد رسانه‌ای چاره‌ای نیست جز آن که به یکی از مضامین مهم این آثار یعنی سوژه «عشق، شهوت و اباحه‌طلبی» پرداخته شود. این مضمون، بخش قبل توجهی از فضای مصرف رسانه‌ای را شکل می‌دهد و ارتباط وثیقی با فلسفه دنیای مدرن یعنی «اومانیزم» دارد و به همین دلیل، بخش مهمی از سبک زندگی انسان جدید را شکل داده است.

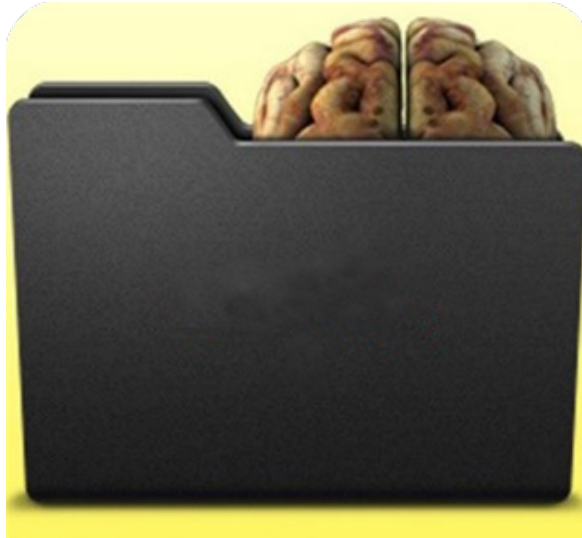
آموزش و پرورش در دوران ما

مهم‌ترین پیشران این دوران، «انفجار علوم تجربی و رشد روزافزون آن» است. آموزش و پرورش، عهده‌دار تربیت نسل‌های آینده بوده ولی خود به شدت، تحت تأثیر این انفجار قرار گرفته است. طولانی شدن دوره تحصیل برای رسیدن به نقطه بهره‌وری مناسب برای کار اقتصادی مطلوب، ضرورت خودآموزی، آموزش محور شدن مدارس و دانشگاه‌ها به دلیل حجم زیاد نیازهای علمی و در نتیجه کم شدن سهم امور مرتبط با پرورش، اهمیت یافتن نخبگان، اقتصاد دانش‌محور، رشد بسیار مهاجرت و... از آثار این مهم است.

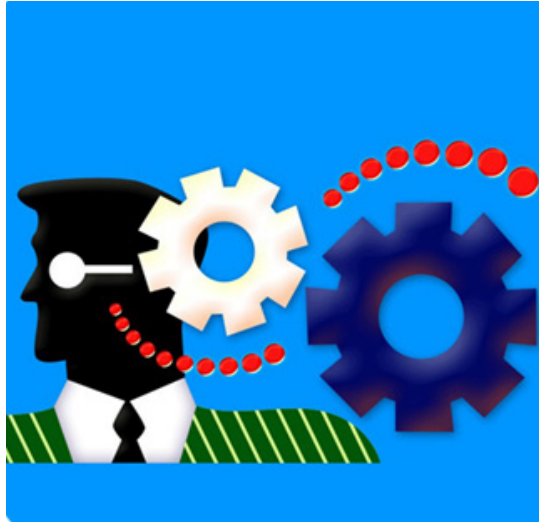
۴۰ پرونده فسفر

۴۱ مهندسی مهندسی

پرونده فسفر

انفجار علوم تجربی، یکی از مهمترین ویژگی‌های دوران دگرگون شده ماست. این مهم در مغرب زمین شکل گرفت و به همراه فناوری، دو جلوه جذاب تبلیغی برای تمدن مدرن گردید. این تبلیغ، آگاهانه و یا ناآگاهانه، با تحقیر فرهنگ‌های دیگر همراه شده است. در این بحث، به جایگاه ایرانیان در تولید دانش جدید پرداخته، می‌کوشد ترفند استعماری توهم ناتوانی را تضعیف و روحیه خودباوری را در مخاطبانانش تقویت کند. این بحث، زمینه‌ساز بحث مهم آموزش و تربیت صنعتی و صنعت آموزش در جهان و همچنین پدیده «فرار مغزها» است که در بحث «مهندسی مهندسین» به آن پرداخته خواهد شد.

مهندسی مهندسین

شناخت «دوران ما» بدون شناخت نظام و ساختار جهانی آموزش و پرورش نوین ممکن نیست. این نظام در سراسر جهان، چه از نظر ساختاری و چه از منظر محتوا، به سمت نوعی یکسان‌سازی پیش می‌رود. در این بحث، نتایج طبیعی این نظام در تحلیل موارد زیر شکل خواهد گرفت:

- ♦ آشنایی با پدیده مهم اقتصاد دانش بنیان در «دوران ما».
- ♦ آموزش و تربیت صنعتی و صنعت آموزش در جهان و اهداف آن.
- ♦ بررسی فلسفه آموزش و پرورش مدرن و تاثیر آن در تربیت نسل جدید.
- ♦ زمینه‌سازی برای ایجاد پرسش‌های بنیادین در مورد بردگی مهندسان جدید و مهندسی آنان.
- ♦ شناخت روی‌کردهای مهم تعلیم و تربیت در جهان با محوریت اقتصاد و جذب نخبگان برای ایجاد امپراتوری‌های نوین مغزها.
- ♦ تحلیلی بر پدیده فرار مغزها و اهمیت آن.
- ♦ علل و نتایج ناشی از شتاب گسترده در آموزش و انتقال مفاهیم آموزشی.
- ♦ بحث محوریت اقتصاد در تعلیم و تربیت نوین و مصادره و استحاله مفهوم تربیت در این عصر.

خانه و خانواده در دوران ما

در طول تاریخ، هر چه به عقب بازگردیم، همواره وجود پدیده‌ای به نام خانواده را همزاد با انسان شناسایی می‌کنیم. بزرگترین معمار هویت آدمی در طول تاریخ، تربیت خانوادگی او بوده است. اینک و در این دوران شاهدیم که خانواده، شکل و حتی تعریف خود را از دست داده و شاهد تحولاتی است که در طول تاریخ سابقه نداشته است. بدون شناخت این تحولات، شناخت دوران ما ممکن نیست. در موارد بسیاری، سعادت ما و فرزندان ما وابسته به این آگاهی خواهد بود.

خانواده، دیروز، امروز، فردا ۴۴

ارمغان فمینیسم ۴۵

تحلیلی بر مبانی مهندسی خانواده ۴۶

گزارش طوفان ۴۷

خانواده، دیروز، امروز، فردا

در این بحث به بررسی تعریف خانواده و تغییر آن در نظام جدید فرهنگی جهان می‌پردازد و از جمله مباحث زیر در سایه آن بررسی می‌گردد:

- ♦ تبدیل تعریف خانواده به خانوار، چرا و چگونه؟
- ♦ نگاهی به برخی آینده‌پردازی‌ها در شکل‌گیری خانواده امروز و فردا، از جمله آینده‌پردازی‌های ویرجینیا ستیر و آلوین تافلر و فوکویاما و یونسکو.
- ♦ آیا خانواده امروزی طبق نظر آلوین تافلر قدرتمندتر شده است یا خیر؟
- ♦ بررسی انگیزه‌ها و شناسایی عوامل گوناگون در تغییر نظام خانواده.
- ♦ تاریخچه تحلیلی سه موج فمینیسم، استخراج شاخصه‌های مهم تفکر فمینیستی رادیکال، نگاهی به پدیده زن‌سالاری و نهضت‌های فمینیستی در جهان امروز.
- ♦ رواج شدید همجنس‌گرایی در جهان امروز، چرا؟
- ♦ افقی شدن هرم قدرت در خانواده و مرگ قطعی پدرسالاری و تاثیرات آن در کل زندگی بشر امروز.
- ♦ بررسی نقش کنوانسیون محو انواع اشکال تبعیض علیه زنان و حصول به یکسان اندیشی جهانی در موضوع زن و اهمیت آن. جریان شناسی اجمالی حرکت‌های فمینیستی و دفاع از حقوق زنان در جامعه ایران.

ارمغان فمینیسم

موج دوم نهضت فمینیسم در مقطعی از تاریخ معاصر در غرب مقبولیت عمومی یافت و به شکل فرهنگ غالب، هویت و فرهنگ جدیدی را در مورد خانواده و حتی فردیت انسانی پدید آورد. اینک و باگذشت چند دهه از این معماری عظیم فرهنگی و اجتماعی، ما می‌توانیم کارنامه این ایده را مورد بررسی دقیق قرار دهیم تا ارمغان فمینیسم برای انسان مدرن را فهرست کنیم. آیا ارمغان فمینیسم برای بشر تعالی و رشد و شادی و سعادت دنیوی بیشتر بوده است؟

تحلیلی بر مبانی مهندسی خانواده

مبانی فکری و فلسفی فمینیسم چه بوده است؟ این مبانی با مبانی دینی چه تفاوت‌هایی دارد؟ مقایسه محورهای مختصات ارزشی خانواده نوین با محور مختصات ارزشی خانواده اسلامی چه دستاوردی برای ما دارد؟ حقوق محوری در مقابل اخلاق محوری در شکل‌گیری خانواده به چه معناست؟ نگاه دین به خانواده چگونه است و مبانی خانواده دینی با خانوار نوین چه اشتراک‌ها و چه اختلافاتی دارند؟ نظام خانواده اسلامی در مقابل پرسش‌های دنیای مدرن چگونه از خود دفاع می‌کند؟

گزارش طوفان

در این بحث، با نمادها و نمونه‌هایی از طوفان فمینیسم و آثار آن در کشور آشنا خواهیم شد. حرکت‌های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و به ویژه رسانه‌ای گوناگونی در این زمینه مرور خواهد شد. تحلیل آثار رسانه‌ای در موضوع خانواده و فمینیسم، تمرین‌های مناسبی برای آموزش سواد رسانه‌ای فراهم می‌آورد. به ویژه پرسش چهارم از پنج پرسش کلیدی سواد رسانه‌ای، یعنی ارزش‌های نهفته در پیام در این بحث تمرین خواهد شد.

علم زندگی در دوران ما

دنیای پیچیده و پرتنش دوران ما، اهمیت سبک و مهارت زندگی سالم را در این زمانه دوچندان کرده است. ما شاهدیم که بخش مهمی از آموزه‌های عمومی برای شهروندان این هزاره را چنین مهارت‌های شکل داده است. ما در این قسمت، مهمترین آموزه‌ها را که می‌تواند جهان بینی ما را نیز شکل دهد، مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

ترس زشت، ترس زیبا ۵۰

مأموریتی در ملکوت ۵۱

ترس زشت، ترس زیبا

انسان موجودی است اجتماعی که به تنهایی امکان زیستن ندارد. او در تعامل با دیگران، اثر می‌گذارد و تأثیر می‌پذیرد. این ارتباط، در موارد بسیاری از حوزه منطق خارج می‌شود و فرد تنها به دلیل فشار اجتماعی و ضعف شخصیت، وادار به «همنوایی با جمع» می‌گردد. این گونه رفتارها، به نوبه خود، باعث تنش‌های روانی و فردی و همچنین آسیب‌های اجتماعی، فرهنگی و اخلاقی می‌گردد. از این نقیصه و حواشی آن، با عناوینی چون «فقدان جرأت‌مندی»، «زگیل روانی»، «مهرطلبی»، «پشه‌صفتی» یا «ناتوانی در گفتن نه» و... یاد می‌شود. موضوع این کتاب، تحلیل «ترس از آن‌ها» ناشی از چنین فضایی است. در مقابل، بی‌توجهی غیرمنطقی به جمع در یک زندگی اجتماعی، به ویژه قوانین عمومی، ناشی از خودخواهی و به حساب نیاوردن دیگران، پدیده‌ای زشت و ناپسند است. این بحث در قالب مجموعه «علم زندگی» از مجموعه مباحث «دوران ما» طراحی شده و می‌کوشد سبک زندگی هوشمندانه‌ای را با بهره‌گیری از مباحث اخلاقی و تکنیک‌های مشاوره و روان‌شناسی فراهم آورد.

مأموریتی درملکوت

رفتارهای ما ناشی از نگاه ما به خود و جهان اطراف ماست. به بیان دیگر، این جهان بینی واقعی ما و تعریف ما از زندگی است که هویت و شخصیت ما را شکل می‌دهد. انسان، به شدت درگیر، اسیر و همزاد لذت و رنج در این جهان است. بسیاری از رفتارهای ما تنها و تنها برای رسیدن به لذت بیشتر و گریز از رنج شکل می‌گیرد. از این رو، بسیاری از مکاتب، فلاسفه و روان‌شناسان و حتی ادیان، به دنبال مدیریت این پدیده هستند. این بحث، از طریق یک پیرنگ داستانی، به دنبال ایجاد یک تعریف واقعی از زندگی و تشکیل نوعی جهان بینی در مخاطب است و می‌کوشد با پرداختن به مفاهیم پایه‌ای چون تعریف دنیا و آخرت، لذت و رنج در این جهان و دنیای ابدی به این مهم بپردازد. این بحث در حوزه مباحث علم زندگی است و می‌کوشد سبک زندگی هوشمندانه‌ای را با بهره‌گیری از مباحث اخلاقی و آموزه‌های نوین فراهم آورد.

جریان‌های دین‌ورزی در دوران ما

بسیاری از رفتارهای آدمی تحت تأثیر دین است و زندگی انسان هیچگاه در طول تاریخ از پدیده‌ای به نام دین و آیین جدا نبوده است. به مانند بسیاری از پدیده‌های دیگر، دین و دین‌ورزی نیز در دوران ما شکل جدیدی به خود گرفته است. به ویژه آن که بررسی دین در تعامل با فلسفه غالب در دوران ما یعنی اومانیسم اهمیت مضاعف پیدا کرده است. جریان‌های دین‌ورزی در دوران ما، در این قسمت از مجموعه مباحث دوران ما مورد بررسی قرار می‌گیرد و در کنار آن به بسیاری از پرسش‌های فراگیر در این زمینه نیز پاسخ داده خواهد شد.

محور مقدس، جلد ۱: سه نامزد	۵۴
محور مقدس، جلد ۲: آدم خوبه	۵۵
محور مقدس، جلد ۳: یگانه دوران	۵۶
محور مقدس، جلد ۴: بزرگ استراتژیست دوران	۵۷
محور مقدس، جلد ۵: رمز آیات و روح بینات	۵۸
بهشت زمینی	۵۹
دیگر عجیب نیست	۶۰
دین با محوریت سرنگ	۶۱
دین با محوریت فشنگ	۶۲
دین فشنگ نو	۶۲
دین و کودک	۶۳

محور مقدس، جلد ۱: سه نامزد

جداً جای تعجب و شگفتی دارد! ۱۴۰۰ سال از ظهور اسلام گذشته، ولی هنوز یکی از مهم‌ترین پرسش‌ها و جدی‌ترین نزاع‌های فکری روزگار ما، سوال از «تعریف دین» است! «دین یعنی چه؟» و «محور دین‌ورزی» مورد رضای الهی چیست؟

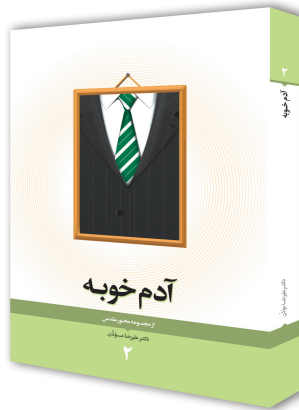
جالب است بدانید که این نزاع، ناظر به کسانی نیست که از بیرون به دین می‌نگرند، بلکه کسانی که به دین و تشیع نیز باور دارند و به دنبال پاسخ به این پرسش کلیدی در یک نگاه درون‌دینی هستند، در همین نخستین گام، از هم جدا می‌شوند! باور کنید این نقطه، معرکه آراء و مرکز بسیاری از تفسیرها، کنش‌ها و بلکه جنگ‌های اعتقادی و حتی سیاسی سنگین است. دوران ما با رشد نگاه‌های بیرون‌دینی به عنوان جریان بزرگ مطالعات دینی همراه بوده است. مباحثی چون فلسفه دین، جامعه‌شناسی و روان‌شناسی دین نیز بر ابعاد این جریان افزوده است. با غلبه نگاه‌های پراگماتیستی و ظهور کارکردهای مثبت و منفی دنیوی اعتقاد به دین، بر تنوع این تعریف‌ها و نگاه‌ها به دین افزوده شده است. تنها به عنوان یک شاهد مثال باید بدانیم که مبنای نگاه روشنفکری دینی به دین و آغاز تفسیرهای امروزی، از همین نقطه کلیدی، یعنی تعریف دین و تشخیص محور آن است. شاهدیم که دامنه این درگیری‌ها تا مرز «تکفیر» هم پیش رفته است.

مجموعه کتاب‌های محور مقدس در گام نخست خود کوشیده با یک نگاه جریان‌شناسانه، به طرح و پاسخ این پرسش پردازد و تصویری از میدان نبرد و آثار و نتایج دیدگاه‌های مختلف را نشان دهد. نگارنده در فضای درون‌دینی، نخست به جمع‌آوری و استقراء جریان‌های زنده دین‌ورزی و سپس به داوری میان آن‌ها پرداخته است.

بدین ترتیب، سه جریان «احکام محور»، «اخلاق محور»، و «حجت یا امام محور» به عنوان «سه نامزد» احراز مقام «محور مقدس دین» شناسایی و معرفی شده‌اند. و در ادامه و در فرآیند داوری میان نامزدها، به برخی پرسش‌های پایه روشنفکری دینی و سوالات پر بسامد اعتقادی در «دوران ما» نیز پاسخ داده شده است.

چاپ نخست این کتاب در سال ۱۴۰۰ توسط انتشارات نیستان عرضه شده است.

محور مقدس، جلد ۲: آدم خوبه

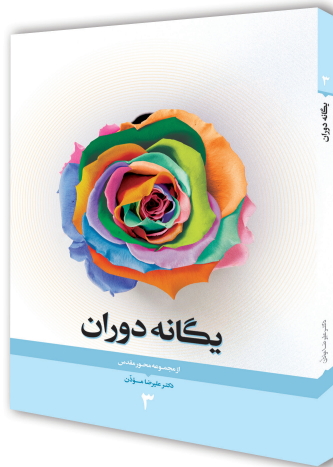

مباحث جلد نخست کتاب، بیش از هر چیز، با عنوان «دین‌شناسی» همخوانی دارد. رویکرد مجموعه محور مقدس، «درون‌دینی» است و بر اساس «مبانی پذیرفته شده تشیع» تدوین شده است، ولی در جلد اول، روح غالب مباحث، عقلی و «برون‌دینی» بود و مباحث زیادی در این فضا طرح و اثبات شد. در نخستین درس جلد نخست، با شخصیتی به نام «آدم خوبه» آشنا شدیم که تمام کمالات اخلاق عرفی را دارا بود و در اجرای دقیق احکام شریعت نیز، سنگ تمام می‌گذاشت. در ادامه دریافتیم که او به ولایت اهل بیت (علیهم السلام) اعتقادی ندارد. در ادامه نیز او را نماد و مصداق برخی جریان‌های احکام محوری یا اخلاق محوری دانستیم؛ دیدگاه‌هایی که حتی برای شخص پیامبر (صلی الله علیه و آله) در دین‌ورزی ما جایگاه چندانی قائل نیستند و نقش ایشان را تنها در حد «آورنده و ابلاغ‌کننده دین» و نه «اصل دین» می‌شناسد. موضوع کتاب «آدم خوبه»، تعیین سعادت و هدایت و عاقبت به خیری چنین فردی در میزان الهی است و در یک گام بالاتر، شناخت مهم‌ترین ارکان هدایت به بهانه بررسی کارنامه اعتقادی جناب «آدم خوبه»، در یک پیرنگ داستانی بین آدم خوبه و نگارنده، دوستی خوبی ایجاد شده است و در ضمن آن، با پرسش‌های دقیق و ماجراهای مهم چنین شخصیتی از جمله پیوستن او به داعش بیشتر آشنا خواهیم شد.

در این جلد، به داوری میان سه نامزد پرداخته شده و در این میان «آدم خوبه» و «آدم‌بده» نیز در میزان الهی شناسایی و معرفی شده‌اند. علاوه بر این بر محوریت عقل در تمامی داوری‌ها پافشاری شده است. علاوه بر این، دیدگاه چهارمی که بیشتر در میان اهل تسنن طرفدار دارد، با عنوان «حکومت محوری» نیز معرفی و نقد شده است. موضوع و مصداق «جامعیت و کمال دین» یکی از جدی‌ترین گره‌های فکری دوران ماست. در این جلد، در تبیین دیدگاه «امام محور» این گره شناسایی شده و در جهت گشودن آن مطالبی ارائه گردیده است. نویسنده کوشیده تا از محوریت امام (محبت، معرفت و قبول ولایت) با محکمات آیات و متواترات روایات، در دین مرضی الهی دفاع کند و روشن کند که جریان‌های «احکام محور» و «اخلاق محور» تنها ادعای این مفاهیم مقدس را دارند. در واقع آن‌ها، نه «احکام محورند» و نه «اخلاق محور»؛ که اگر چنین بودند، با حجت عقل و نقل، می‌بایست بر پای حجت برگزیده خدا نیز بوسه می‌زدند. همچنین تأکید دارد که «امام محوران» نیز با قبول «افتراض طاعت» امام برخورد، با دقت بسیار، باید هم «احکام مدار» باشند و هم «اخلاق مدار».

چاپ نخست این کتاب در سال ۱۴۰۰ توسط انتشارات نیستان عرضه شده است.

محور مقدس، جلد ۳: یگانه دوران

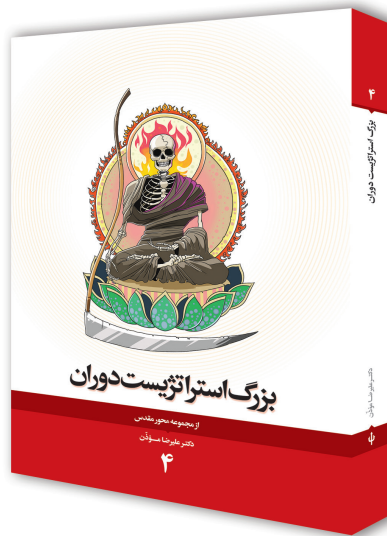

جلد سوم این مجموعه در ادامه دو جلد پیشین است. فشرده دو جلد قبلی از این قرار است: دین، آیین بندگی خداست و خداوند نیز محور بندگی خود را در پیروی از ولی معصوم برگزیده اش قرار داده است. به بیان دیگر، اصل اعتقاد به امامت امام معصومی که منصوب و برگزیده خداوند است، محوری ترین پایه دین و تأثیرگذارترین امر، در سعادت اخروی آدمی است. بر همین اساس، اجرای دقیق احکام الهی و حتی پایبندی به امور اخلاقی نیز اگر با مقاومت و گردن‌کشی در برابر قبول حجت برگزیده الهی، معرفت و محبت آن‌ها همراه باشد، به نجات اخروی آدمی کمکی نخواهد کرد.

حال این مسئله پیش می‌آید که ویژگی‌ها خاص امام چیست که او را شایسته این مقام بالا و جایگاه بلند می‌کند؟ این جلد پاسخی تفصیلی به این پرسش است و جنبه‌های مختلف مقام امامت و نسبت‌های گوناگون انسان‌ها با آن مقام را در هفت فصل بررسی می‌کند.

کتاب با تشریح این مطلب شروع می‌شود که امام حقوقی اجتماعی و سیاسی دارد که فقط مختص اوست و عدم شناخت برتری‌های بزرگ و فراوان مقام امامت، ریشه در شناختن این جایگاه در نظام هستی دارد. اگر کسی بتواند باطن و پشت‌پرده عالم یا حقیقت هستی را از منظری الهی بنگرد، آن‌گاه به خوبی خواهد دید که برترین موجودات نظام هستی در پیشگاه الهی حجاج معصوم برگزیده الهی هستند. در ادامه نیز اثبات می‌شود مقام خلافت الهی نیز به جعل و اراده الهی، فقط و فقط، مختص امام معصوم و برگزیده الهی است و نه هیچ‌کس دیگر. کمالات و فضائل امام به‌گونه‌ای است که هیچ‌کس را حتی نمی‌توان با آن‌ها مقایسه کرد.

محور مقدس، جلد ۴: بزرگ استراتژیست دوران

درسه جلد پیشین محور مقدس، به جایگاه حجت برگزیده الهی در دین پرداخته شد؛ و در این جلد، با ابلیس و شیاطین آشنا خواهیم شد. این کتاب را می‌توان یک منبع «شیطان‌شناسی» به شمار آورد؛ زیرا به گستردگی، جنبه‌های شرارت‌آمیز و جزئیات برنامه‌های شیطان را حتی از زبان خودش (!) توضیح می‌دهد؛ از جمله، برنامه‌های او را در مقابله با «محور مقدس» دین تشریح می‌کند. کتاب اثبات می‌کند شیطان یک استراتژیست بزرگ، بلکه بزرگ‌ترین استراتژیست تمامی ادوار است و برنامه‌های گسترده و گوناگونی برای گمراهی و تباهی انسان تدارک دیده است. او نقاط قوت و ضعف خود و فرصت‌ها و تهدیدهای پیش روی خود را به خوبی تحلیل کرده و می‌شناسد. بیانیه مأموریت و بیانیه چشم‌انداز و برنامه استراتژیک دقیقی دارد. برای مقابله با او، لازم است تا از اهداف، برنامه‌ها و استراتژی‌های او باخبر باشیم تا بتوان در هر موقعیت، از دام‌هایش نجات یابیم. این کتاب، به دنبال این مهم است.

محور مقدس، جلد ۵: رمز آیات و روح بینات

رابطه آیات قرآنی و «محور مقدس دین» یعنی حجت‌های برگزیده الهی چیست؟ در این جلد، به برخی از جلوه‌های دینی که فلسفه تشریح آن مرتبط با حجت‌های خداوند است، اشاره می‌شود تا رمز و راز آیات نازل در قرآن پیرامون آن‌ها و حکیمانه بودن تشریح برخی احکام، بیش از پیش، روشن شود و در ضمن جایگاه «محور دین» نیز در نزد خداوند آشکار گردد.

بهشت زمینی

بسیاری «**حداقلی کردن دین**» را مهمترین پروژه روشنفکری دینی در فضای معاصر می‌دانند؛ به این معنا که دین تنها عهده‌دار بیان مطالبی پیرامون «خدا و آخرت» است و قرار نیست در امور دنیوی، باید و نبایدهایی داشته باشد. در مقابل، بسیاری معتقدند دین بر اساس ادعای خود مبنی بر «**جامعیت و کمال دین**»، در تمامی حوزه‌های زندگی بشر، اعم از امور دنیوی و اخروی، امر و نهی و برنامه دارد. به دنبال این اختلاف بزرگ، بحث «علم دینی» موضوع نزاع بزرگ دیگری خواهد شد. آیا باید از دین انتظار پرداختن به علوم جدیدی چون اقتصاد اسلامی، روان‌شناسی اسلامی، بانکداری اسلامی، معماری اسلامی و... داشت؟ خلاصه «**انتظار بشر از دین**» چیست و «**قلمرو فرامین دین**» چه گستره‌ای را شامل می‌شود؟ آیا دین مدعی ایجاد بهشت زمینی در دنیای آدمی است؟ آیا می‌تواند این ادعا را ثابت کند؟ این بحث با «**کارآمدی دین در دنیای مدرن**» ارتباط تنگاتنگی دارد و کج فهمی در آن، منشاء بسیاری از شبهات در دوران ما می‌باشد.

دیگر عجیب نیست!

انفجار علوم تجربی و توسعه فناوری، مسئله «علم و دین» را به یکی از جدی‌ترین چالش‌های فکری چند قرن اخیر تبدیل کرده است. بسیاری بیان داشته‌اند که با وجود علم، دیگر نیازی به دین نیست و علم و دین با هم سرسازگاری ندارند. در این بحث، به «رفع استبعاد» از برخی مضامین آیات و روایات با کمک مصادیق علمی نوین پرداخته شده تا از بار حملات دین‌ناباوران علم‌گرا کاسته شود. در این بحث، به مواردی از این قبیل پرداخته خواهد شد:

- ♦ تحلیلی مبتنی بر یافته‌های بشر در علوم تجربی جدید در موضوعاتی چون طول عمر اولیای الهی.
- ♦ رفع استبعاد از زنده کردن مردگان به عنوان امر ضد عقلی.
- ♦ رفع اتهام خرافی ندانستن اموری چون طی الارض، غیبت و ناپیدایی امام با شواهد جاری علمی.
- ♦ آشنایی با تئوری ریسمان‌ها و تئوری M در فیزیک جدید.
- ♦ زمینه‌سازی برای پرداختن به موضوع «التقاط پوزیتیویستی» در جریان‌های دین‌ورزی معاصر.

دین با محوریت سرنگ

این بحث مبتنی است بر بحث «دیگر عجیب نیست!» در آن بحث، به فرصت‌های ناشی از رشد علوم تجربی در پاسخ به برخی شبهات دینی نظر داشته و در این بحث، به آسیب‌های ناشی از تطبیق و انطباق بی‌برهان مفاهیم دینی با دیدگاه پوزیتیویسم در قالب تئوری‌های علوم تجربی می‌پردازد. در این بحث، به مواردی از این قبیل پرداخته خواهد شد:

- ♦ بررسی رابطه علم و دین و سابقه طرح آن در بین برخی متفکران مسلمان در «دوران ما».
- ♦ آشنایی با مقوله بسیار مهم التقاط دینی در تحلیل‌های دینی و دین‌ورزی‌های نوین.
- ♦ شناخت بیشتر شأن و جایگاه علوم تجربی در تحلیل‌های دینی.
- ♦ جریان‌شناسی و نقد و بررسی درون دینی برخی مصادیق «التقاط پوزیتیویستی» در تاریخ معاصر و نمایش این نوع التقاط در برخی پدیده‌های اجتماعی و رسانه‌ای به منظور رشد سواد رسانه‌ای و قدرت تحلیل در شناخت «دوران ما».
- ♦ بررسی پرسش‌های کلیدی و فراگیر فلسفه احکام.

دین با محوریت فشنگ

نگاه کارکردگرایانه صرفاً دنیوی به دین و اهداف آن، در بحث «دین با محوریت سرنگ» طرح گردید و التقاط‌های ناشی از تطبیق و انطباق دیدگاه‌های پوزیتیویستی در تئوری‌های علوم تجربی با مفاهیم دینی نیز مورد مذاقه قرار گرفت. در این بحث، همین رویکرد در ارتباط با تطابق مفاهیم و آورده‌های علوم انسانی و تحلیل‌های علوم اجتماعی با موضوعات دینی طرح خواهد شد.

در تاریخ فکر معاصر در کشور به غلبه تفکرات و تفسیرهای انقلابی متأثر از مارکسیسم و سوسیالیسم شاهد این نوع التقاط در ادبیات دینی بودیم و نگاه کارکردگرایانه صرفاً دنیوی به این سمت گرایش بسیار یافت. در ادامه، این نگاه به جریان‌های مدافع لیبرالیسم اسلامی و اومانیزم اسلامی کشیده شد. به عنوان مثالی دیگر، امروزه بخشی از نگاه کارکردگرایانه مدرن به دین، متوجه بعد آرامش بخشی و تسکین دهی آن است. تطابق اهداف روان‌شناسی مدرن با مفاهیم دینی و از سوی دیگر محور قرار دادن اخلاق اجتماعی در هدف دین، باعث پدیده‌هایی چون جایگزینی دین با مفهوم جدیدی چون معنویت مدرن شده است. به بیان دیگر، این بحث جریان و روح التقاط پوزیتیویستی را در حوزه تحلیل‌های اجتماعی و علوم انسانی رصد می‌کند.

دین قشنگ نو

برای شناخت دوران ما نیازمند شناخت جریان‌های دین‌ورزی در این زمانه باشیم. دین‌ستیزی در دوران ما پدیده‌ای حاکم نیست؛ بلکه دین به اشکال گوناگون، خود را برای ادامه حیات در دنیای مدرن بازسازی کرده است. در این بحث، به مواردی از این قبیل پرداخته خواهد شد:

- ♦ دین مناسب برای دنیای قشنگ نو چه ویژگی‌های دارد؟
- ♦ «دین خوشمزه» و «جهنم ولرم» در عصر غفلت و تغافل به چه معناست؟
- ♦ این جریان‌ها در فضای اسلامی و شیعی چه تأثیراتی داشته است؟
- ♦ نگاهی به پدیده «لیبرالیسم اسلامی» و «پروتستانتیسم اسلامی» و «اومانیسم اسلامی».
- ♦ جایگزینی معنویت با دین و اقبال به پدیده‌های عرفان زده شرقی و غربی.

دین و کودک

آیا آموزش دین در منابع رسمی یا غیر رسمی ما، تطابق لازم با دیدگاه‌های کتاب و سنت دارد؟ نقش و تأثیر اعلامیه جهانی حقوق کودک و کنوانسیون پکن در این آموزه‌ها چیست؟ آیا حداقل در مقطعی از تاریخ معاصر، شاخصه‌های کنوانسیون در تغییر کتاب‌های درسی آموزشی نقش جدی داشته است؟ این بحث، تمرینی مهم بر سایر مباحث پیشین این مجموعه خواهد بود، تا از رهگذر آن، به نقد و بررسی برخی مفاد کتب درسی پردازیم.